

Nr 9.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan rörande anslag till Jordbrukets lagerhusfond jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition, bil. 30, punkten 11, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Jordbrukets lagerhusfond för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

I samband härmed har utskottet behandlat två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 350 av herr *Werner* och herr *Carlsson, Georg*, samt II: 409 av herr *Vigelsbo m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära en allmän översyn av gällande bestämmelser rörande statliga lån till anskaffande av spannmålstorkar, särskilt i syfte att möjliggöra att sådana lån skall kunna utgå även till enskilda jordbrukare, samt att därvid måtte beaktas vad i motionerna i övrigt anförts.

Beträffande de skäl, som motionärerna anförts till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till framställningen i motionerna.

Över motionerna har yttrande inhämtats från lantbruksstyrelsen.

Vid 1950 års riksdag (prop. nr 73; r. skr. nr 187) beslöts, att frukt- och potatislagerhusfonden samt spannmålslagerhusfonden från och med den 1 juli 1950 skulle sammanslås till en fond, benämnd jordbrukets lagerhusfond. Tillika medgav riksdagen, att vid utgången av budgetåret 1949/50 disponibla kapitalmedel under förstnämnda båda fonder finge användas för låneverksamheten från den nya fonden. Bestämmelser rörande lån från denna fond är meddelade i kungörelsen den 26 maj 1950 (nr 245) angående lån från jordbrukets lagerhusfond med däri genom kungörelsen nr 208/1951 gjord ändring. För budgetåren 1950/51, 1951/52 och 1952/53 anvisade riksdagen såsom kapitaltillskott till fonden anslag å respektive 2 500 000, 1 500 000 och 2 000 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 27 augusti 1952 hemställt, att för nästa budgetår ett investeringsanslag å 4 000 000 kronor skall anvisas till fonden.

Departementschefen har anförts följande.

»Såsom lantbruksstyrelsen framhållit kan även under nästa budgetår väntas betydande anspråk på lån från ifrågavarande fond. Å andra sidan torde emellertid på grund av byggnadsregleringen endast en del av de utav styrelsen angivna företagen kunna utföras under budgetåret. Med hänsyn här-

till anser jag det tillräckligt, om fonden för nästa budgetår erhåller ett kapitaltillskott av 2 500 000 kronor, d. v. s. 500 000 kronor mer än som anvisats för innevarande budgetår.»

I sitt remissutlåtande har *lantbruksstyrelsen* ansett någon särskild framställning till Kungl. Maj:t av innehåll som i motionerna angivits icke påkallad. Styrelsen har därvid framhållit, att de enskilda jordbrukare, som ämnar uppföra spannmålstorkar, redan nu har vissa möjligheter att erhålla ekonomiskt stöd härför i form av genom lantbruksnämnd lämnad statlig lånegaranti. Vidare har styrelsen för avsikt att i sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 upptaga frågan om statligt ekonomiskt stöd till gemensamma torkanläggningar. I samband därmed torde styrelsen även komma att överväga frågan om formerna för stödet för uppförande av spannmåls-lagerhus. Vad slutligen beträffar motionärernas påpekande om att viss brandskyddsanordning bör uppställas såsom villkor för erhållande av lån ur jordbrukets lagerhusfond har styrelsen redan tidigare gjort hemställen härom hos Kungl. Maj:t. Såsom närmare motivering för sitt ståndpunktstagande har styrelsen huvudsakligen anfört följande.

De av motionärerna berörda spörsmålen har av styrelsen behandlats i utlåtande den 10 januari 1953 över vad riksdagens revisorer uttalat beträffande jordbrukets lagerhusfond. Styrelsen anförde därvid, bland annat, att styrelsen helt instämde i vad revisorerna anfört om de problem, som användningen av skördetröskor fört med sig, då det gällde att tillgodose behovet av lagringslokaler och torkningsanordningar för bland annat spannmål. Det vore därför enligt styrelsens uppfattning av stor vikt att det allmänna, i den mån så behövdes, vore berett att effektivt stödja uppförandet av de ytterligare lagringslokaler och torkningsanläggningar, som kunde komma att erfordras för att skörden skulle kunna tillvaratagas på betryggande sätt.

Styrelsen framhöll vidare att man, då det i praktiken gällde att komma till rätta med nyssnämnda problem, icke torde böra enbart tänka på sådana av föreningar ägda större spannmålslagerhus, för vilka lån nu kunde erhållas ur jordbrukets lagerhusfond. De större jordbrukens torkningsproblem löstes sålunda redan nu ofta medelst gårdstorkar. Den på detta sätt torkade spannmålen torde vidare ofta åtminstone någon tid utan olägenhet kunna förvaras i vid gården befintliga lagringslokaler. En sådan utveckling borde enligt styrelsens mening ytterligare främjas, där ekonomiska förutsättningar härför förelåg. Vidare torde härigenom en ur beredskapssynpunkt värdefull spridning av befintliga spannmålslager ernås.

I fråga om uppförandet av torkar hos enskilda jordbrukare erinrade styrelsen vidare om att det för närvarande kunde stödjas av lantbruksnämnderna på så sätt att nämnderna kunde — inom ramen för de belopp, som får disponeras till lånegaranti för åtgärder till jordbrukets inre rationalisering — lämna lånegaranti för det belopp, som anläggningen kostade. Sådan lånegaranti hade även sökts och beviljats i åtskilliga fall. Något bidrag för ändamålet ur rationaliseringsanslaget kunde däremot icke komma i fråga, då de jordbruk, som kunde planera att uppföra torkar helt eller huvudsakligen för eget behov, måste ligga avsevärt över den i rationaliseringskungörelsen angivna bidragsgränsen av 20 hektar åker.

Styrelsen meddelade vidare att styrelsen i två fall, båda i Norrland, kunnat stödja planer på lösande av torkningsfrågan för ett antal mindre jord-

bruk på så sätt att lån och bidrag till inköp av torkanläggning lämnats ur jordbrukets maskinlånafond. I dessa fall hade för erhållande av maskinlån angivna förutsättningar i fråga om gemensam maskinanvändning förelegat. Enligt styrelsens mening syntes det visserligen av ekonomiska skäl mindre sannolikt, att anläggandet av relativt små, för ett antal mindre jordbruk gemensamma torkar skulle komma att visa sig vara en ändamålsenlig lösning av det föreliggande problemet. På sina håll, särskilt i Norrland, torde dock även denna anordning kunna befinnas lämplig och det syntes därför önskvärt, att möjlighet även skulle finnas att ekonomiskt stödja densamma. Till följd av den begränsade medelstillgången i maskinlånafonden ävensom de inskränkningar, som gällde i fråga om beviljande av bidrag till gemensam maskinanvändning, vore det emellertid i fortsättningen icke möjligt att lämna erforderligt ekonomiskt stöd till dylika anläggningar i form av lån och bidrag för gemensam maskinanvändning. Även andra omständigheter syntes tala mot att man på denna väg skulle lösa frågan om finansierande av för ett antal mindre jordbruk gemensamma torkanläggningar. Däremot talade enligt styrelsens uppfattning starka skäl för att dylika anläggningar i likhet med exempelvis andelsladugårdar skulle kunna erhålla ekonomiskt stöd från det allmännas sida ur rationaliseringsanslaget. Härför erfordrades emellertid ett tillägg till de bestämmelser, som för närvarande gällde i fråga om lån och bidrag ur sagda anslag. Styrelsen avsåg därför att upptaga denna fråga i samband med behandlingen av styrelsens anslagsaskanden beträffande rationaliseringsanslaget för budgetåret 1954/55.

Även om uppförandet av gårdstorkar skulle få väsentligt ökad omfattning, måste man dock under alla förhållanden räkna med att det vid sidan därav skulle komma att föreligga ett betydande behov av nya lagrings- och torkningsanordningar vid särskilda spannmålslagerhus. Beträffande finansieringen av dessa anordningar kunde det enligt styrelsens uppfattning vara anledning att åter upptaga frågan om att utforma det statliga kreditstödet såsom en lånegaranti, särskilt därest med hänsyn till önskvärdheten av att begränsa den statliga upplåningen hinder skulle anses möta mot en medelsanvisning till jordbrukets lagerhusfond, som vore tillräcklig att helt tillgodose anspråken på lån. Denna fråga hade varit på tal redan i samband med bildandet av jordbrukets lagerhusfond och styrelsen hade då uttalat, att styrelsen fann en omläggning av stödet till statlig kreditgaranti både möjlig och lämplig, samt även framfört vissa närmare förslag beträffande utformningen av stödet. Enligt styrelsens uppfattning kunde det sålunda övervägas, huruvida ej den lämpligaste lösningen av den av riksdagens revisorer berörda frågan skulle vara att det allmänna stödet åt uppförandet av nya lagerhus skulle få formen allenast av en kreditgaranti.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag rörande medelsanvisning för nästa budgetår föranleder icke någon erinran från utskottets sida. Utskottet tillstyrker alltså, att fonden tillföres ett kapital av 2 500 000 kronor.

I motionerna I: 350 och II: 409 har hemställts om en översyn av bestämmelserna rörande den statliga låneverksamheten på spannmålslagringens område i syfte att göra dessa mindre restriktiva och därigenom underlätta anskaffandet av spannmålstorkar. Såsom skäl härför har motionärerna anfört, att den numera inom jordbruket allt allmännare skördetröskningen förutsätter en kraftig utökning av antalet lagringslokaler och torkningsanordningar, om icke betydande kvantiteter spannmål och oljefrö skall utsättas för risken att skadas eller gå förlorade.

Med anledning av motionärernas framställning vill utskottet till en början understryka, att det uppenbarligen är av vikt att de statliga stödåtgärderna för spannmålslagringen är så avpassade, att de i största möjliga utsträckning främjar sitt syfte, d. v. s. tillkomsten av lämpliga torkningsanordningar och lagerlokaler. Av utredningen i ärendet framgår emellertid, att lantbruksstyrelsen redan ägnat denna fråga särskild uppmärksamhet och har för avsikt att i sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 framlägga förslag till en lösning av föreliggande problem. I avvaktan härpå anser utskottet icke påkallat, att nu göra någon särskild framställning till Kungl. Maj:t i av motionärerna angivet syfte. Utskottet förutsätter dock, att Kungl. Maj:t ägnar fortsatt uppmärksamhet åt spörsmålet samt, så snart lantbruksstyrelsens förslag inkommit och förhållandena det medger, förelägger riksdagen förslag i ämnet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

1) att riksdagen må till *Jordbrukets lagerhusfond* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor;

2) att motionerna I: 350 och II: 409 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 31 mars 1953.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Lage Svedberg, Eskilsson, Bertil Andersson, Bror Nilsson, Nord, Einar Persson, Mossberger, William Ohlsson och Johan Persson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Jacobson i Vilhelmina,* Hæggbloom, Antby, Jonsson i Järvsand och fru Eriksson i Hallstahammar, herrar Utbult, Svensson i Vä och Arweson.

* Ej närvarande vid justeringen.